

ENTREVISTA

Baltasar Porcel

NOVEL·LISTA

►►►

aquesta novel·la, la diversió és més general. La comèdia humana hi és vista amb comprensió, però al mateix temps, amb un punxó, amb sarcasme. Hi ha molt de diàleg, els personatges van i vénen, fan moltes coses, les descripcions són més lleugeres... La lectura del llibre em sembla que és divertida.

L.D. Quins serien els referents del llibre?

B.P. Segons el meu editor, l'E-mili Rosales de Planeta, un dels seus referents és *La foguera de les vanitats*, de Tom Wolfe, perquè faig amb Mallorca el que l'autor nord-americà fa amb Nova York: oferir-ne una visió a través de personatges molts diferents de totes les classes socials que es veuen trasbalsats per un fet que els canvia la vida. A mi em sembla que *Olympia a mitjanit* també s'assembla a *La cartoixa de Parma*, de Stendhal, un llibre en què l'autor hi descriu un món del nord d'Itàlia on tothom va a la seva, tomba i gira i s'enganya pels diners. La meua idea era mostrar el procés pel qual la societat mallorquina estàtica sortida de la Guerra Civil es va dinamitzant i acaba esdevenint la bogeria actual. Per això necessitava posar-hi militars, capellans, intel·lectuals, empresaris hotelers, aristòcrates, gent jove, gent vella, pagesos...

L.D. Un dels personatges explica que els mallorquins se senten a la seva illa com els aborígens a Austràlia. Quan va a Mallorca li passa el mateix?

B.P. Sí, encara que al meu poble el canvi no ha sigut tan brutal. Però tot i així, al port d'Andratx la majoria ja són alemanys. De totes maneres, jo entenc el comportament dels mallorquins: si tinguessis una finca que només et dona feina i despeses i de cop i volta te'n donen 50 milions de pessetes, què faries?

L.D. Per què se'n va anar de Mallorca?

B.P. Me'n vaig anar l'any 1960, encara que hi vaig i en vinc sovint. Havia de marxar perquè com a escriptor no hi tenia cap sortida i perquè volia llibertat. Però cada tres setmanes hi torno: només n'he marxat laboralment i sociològicament. Però que consti que la Mallorca anterior a l'actual tampoc era idíl·lica, per això tampoc la deífica. Abans era un món massa aturat i ara és un món massa vertiginós.

L.D. On, com diu un dels personatges, la gent s'està venent els morts...

B.P. Exacte! Jo visc en una casa que pertany a la meua família des de fa més de 600 anys. Jo sóc jo i els meus fantasmes, però en el moment que me la vengui i em compri una casa a la ciutat, m'estaré quedant sense els meus morts, que són una part essencial de la meua

XAVIER CARRION

“Encara que l'escenari sigui Mallorca jo el que volia era fer una paràbola sobre la condició humana”

vida, perquè són les meves arrels. Si no les tens, et sembla que ets més lliure però en realitat veus la mateixa televisió que tothom, vesteixes com els altres, escoltes la mateixa música que tots i vas a les mateixes festes orquestrades pel mateix ajuntament.

L.D. En un passatge de la seva novel·la es pot llegir: “A Mallorca tampoc no convenia manifestar res gaire clar. Ni gaire espès. Més valia passar la maroma”.

B.P. És que a Mallorca no hi ha cap mallorquí que digui la veritat. I jo el primer. Un pot parlar amb un mallorquí durant tot un dia sencer sense que et digui res del que veritablement pensa. Però això té el seu encant: és com la vida en un palau de Versalles, on la cort del Rei Sol sempre diu el que s'ha de dir però després fa el que vol. A *Olympia a mitjanit* passa el mateix: cap personatge diu el que realment fa.

L.D. Si ja no hi vius, per què continua ambientant les seves novel·les a Mallorca?

B.P. Per una raó molt senzilla: tots som una conseqüència dels primers anys de la vida. Al poble d'Andratx vaig veure per primera vegada el mar, hi vaig conèixer la violència, hi vaig saber quin gust tenia el menjar; i posteriorment, a Palma, vaig descobrir l'amor, hi vaig tastar la pressió de la societat, hi vaig conèixer la por... Mallorca va ser l'escenari dels vint anys en què em

vaig fer com a persona. Un és, en part, un ésser fet d'instints, de genètica i d'una geografia.

L.D. Un escriptor no pot triomfar a Mallorca?

B.P. Jo no he dit això! He dit que jo necessitava ampliar el meu territori professional i que allà no ho aconseguia. A finals dels 60, els diaris no em pagaven els articles o ho feien tard i si hi escrivia un llibre se'l llegien quatre persones. A Palma m'hi trobava tancat i vaig decidir fer el salt a Barcelona.

L.D. Tenia clar des de jove que el que volia fer era escriure?

B.P. Sí i ho vaig començar a fer de molt jove, als dotze o tretze anys. Un any més tard ja col·laborava en un setmanari del meu poble. Sempre he tingut la imaginació molt desenvolupada i he sigut inquiet: he volgut explorar nous camins, canviar. A més, vaig ser un nen tímid i solitari i això va fer que llegís molt, ja que en els llibres trobava nous mons que desconeixia. Sóc una persona envejosa i recordo que pensava: “Si aquest autor ha pogut crear una història, per què jo no hauria de poder fer el mateix?”.

L.D. Quins llibres preferia?

B.P. Llegia de tot: des de novel·les del Coyote, policiaques, Goethe, Cervantes, escriptors mallorquins costumistes com Salvador Galmés, Cesare Pavese, Jesús Fernández Santos, Valle-Inclán, Baroja, Camus, Sartre, Josep Pla, Villalonga... A casa he reunit una biblioteca de més de 20.000 volums.

L.D. Es considera un escriptor que s'ha fet a si mateix o reconeix influències?

B.P. No crec que cap escriptor m'hagi influït en concret, sinó que vaig aprendre d'autors molt diferents. Cesare Pavese em va donar una clau d'interpretació poètica i trista del camp, per exemple.

L.D. A *'Olympia a mitjanit'*, un personatge comenta: “Escriure, rai, malgrat que és una llauna haver-hi d'estar hores. El fotut és

que ni Crist et llegirà. Perdràs el temps?”. Com viu vostè la seva condició d'escriptor?

B.P. Els escriptors som gent insatisfeta per natura. Socialment la nostra professió no és gaire important i econòmicament ens dona pocs diners. Això crea un sentiment de frustració que fa que alguns autors facin coses incomprendibles com ara passar-se el dia, en el cas català, afirmant que la cultura del país és una merda. Però quan els dius: “Això vol dir que tu també ets una merda”, llavors s'indignen i responen que no, que ells en són una excepció!

L.D. En una novel·la ambientada a Mallorca, es va plantejar en algun moment més presència del dialecte mallorquí?

B.P. No, perquè insisteixo que encara que l'escenari sigui Mallorca jo el que volia era fer una paràbola sobre la condició humana. Mai he escrit en dialecte mallorquí. Des de jove vaig optar per la llengua estàndard catalana. Una cosa és el parlar i una altra l'escriure. Una llengua es pot parlar de moltes maneres, però només hi ha una manera d'escriure-la: seguint la normativa i la tradició literària. La literatura catalana ja té prou problemes per a sobre afegir-n'hi més. Sempre he intentat crear un llenguatge molt expressiu i molt viu, però dintre de la tradició catalana.

L.D. M'explicava abans que els mallorquins no diuen mai la veritat. M'ha dit gaires mentides en aquesta entrevista?

B.P. Jo no dic mai mentides! Però això no vol dir que digui sempre la veritat. El blanc no és el contrari del negre. No tinc cap necessitat de dir la veritat, entre d'altres coses, perquè la veritat absoluta no existeix: el que sí que puc dir és el que a mi em semblen que són les coses. M'agrada tenir meua intimitat i no tinc per què anar-la explicant. Tampoc no intento presentar-me millor ni diferent de com sóc.

L'APARADOR

Susanna Tamaro, *Fora*. Traducció de Nèlida Falcó. EMPÚRIES. Barcelona, 2004.

Recull de contes de l'autora de *Vés on et porti el cor* en què ens convida a reflexionar sobre la immigració i l'legal, de la qual ens mostra la cara més amarga. Un homenatge evocador als que es veuen apartats violentament dels seus orígens i queden confinats en un entorn aliè.

Henrik Ibsen, *Casa de nines*. Traducció de Feliu Formosa. PROA. Barcelona, 2004.

Henrik Ibsen (1828-1906) és el màxim exponent de la dramaturgia noruega del segle XIX. *Casa de nines*, escrita el 1879, és sens dubte l'obra més traduïda de l'autor. Nora, la protagonista, es busca a si mateixa en un acte d'afirmació individual davant la societat.

Pasqual Mas, *Nòmada*. VIENA. Barcelona, 2004.

Amb aquest llibre, el fillolleg Pasqual Mas (Almassora, 1961) va guanyar el 23è premi de poesia 25 d'abril de la Vila de Benissa. A més de professor de literatura i poeta, Mas és novel·lista (el 1998 va guanyar el premi Ciutat de Sagunt i el 2000 l'Enric Valor) i dramaturg (el 1999 va guanyar el Ciutat de Vila-real).